

Завдання

2-го етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства 2025-2026 н.р.

11-ий клас. Пакет 1.

I. Тестові завдання. Оберіть одну правильну відповідь або заповніть прогалину у тексті. За кожную правильну відповідь 1 бал. Загалом 30 балів за завдання

1. Назвіть нормативно-правовий акт, у якому поєднано матеріальні, процедурні та процесуальні адміністративно-правові норми.

- А) Закон України «Про Кабінет Міністрів України»
- Б) Закон України «Про адміністративні послуги»
- В) Кодекс України про адміністративні правопорушення
- Г) Кодекс адміністративного судочинства України

2. Чи є службовці Національного банку України державними службовцями?

- А) Ні, вони належать до працівників, які виконують функції з обслуговування
- Б) Ні, на службовців Національного банку України не поширюється дія Закону України «Про державну службу»
- В) Так, але лише керівники структурних підрозділів Національного банку України
- Г) Так, але лише службовці Національного банку України, які беруть участь у формуванні грошово-кредитної політики держави

3. Який принцип адміністративної процедури зобов'язує адміністративний орган встановлювати обставини, що мають значення для вирішення справи, і за необхідності збирати для цього документи та інші докази з власної ініціативи?

- А) Добросовісності
- Б) Пропорційності
- В) Ефективності
- Г) Офіційності

4. Особа вчинила адміністративне правопорушення, але на момент його вчинення їй не виповнилося 16 років. Який подальший порядок дій передбачено адміністративно-деліктним законодавством у наведеному випадку?

- А) Провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю
- Б) Накладається штраф у мінімальному розмірі, передбаченому санкцією статті Особливої частини Кодексу України про адміністративні правопорушення
- В) Особа підлягає звільненню від адміністративної відповідальності і до неї застосовується усне зауваження
- Г) Особа передається під нагляд батькам або особам, які їх замінюють

5. Який суб'єкт бюджетного процесу здійснює прогнозування та аналіз доходів Державного бюджету України під час його виконання?

- А) Кабінет Міністрів України
- Б) Міністерство фінансів України
- В) Державна податкова служба України
- Г) Рахункова палата

6. Громадянин К. під час затримання озброєного грабіжника, який намагався втекти та чинив опір, завдав йому тілесних ушкоджень середньої тяжкості. Як кваліфікувати дії громадянина К.?

- А) Необхідна оборона
- Б) Крайня необхідність
- В) Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення
- Г) Уявна оборона

7. Яке з наведених покарань може застосовуватися як основне, так і як додаткове?

- А) Позбавлення військового, спеціального звання, рангу або кваліфікаційного класу
- Б) Конфіскація майна
- В) Штраф
- Г) Громадські роботи

8. Громадянин П. вчинив умисне кримінальне правопорушення, маючи судимість за раніше вчинене умисне кримінальне правопорушення. Яку назву має така форма множинності кримінальних правопорушень?

- А) Сукупність
- Б) Рецидив
- В) Повторність
- Г) Неодноразовість

9. Який максимальний строк позбавлення волі може бути призначений неповнолітньому у випадку вчинення особливо тяжкого злочину, поєднаного з умисним позбавленням життя людини?

- А) 15 років
- Б) 20 років
- В) 10 років
- Г) Довічне позбавлення волі

10. На якій стадії кримінального провадження особа офіційно набуває статусу «обвинувачений»?

- А) Після затримання на місці вчинення правопорушення
- Б) Після вручення письмового повідомлення про підозру
- В) Після передачі обвинувального акта до суду
- Г) Після проголошення судом обвинувального вироку

11. У якому випадку кримінальне провадження в суді першої інстанції може здійснюватися судом присяжних?

- А) У провадженнях щодо злочинів проти власності в умовах воєнного стану
- Б) Тільки якщо обвинувачений є неповнолітнім
- В) Якщо в справі бере участь понад дванадцять осіб
- Г) У провадженнях щодо злочинів, за які передбачене довічне позбавлення волі, за клопотанням обвинуваченого

12. Який об'єкт цивільних правовідносин належить до немайнових благ?

- А) Земельна ділянка
- Б) Борщ
- В) Гідність фізичної особи
- Г) Електронні цінні папери

13. Який правовий наслідок має оголошення фізичної особи безвісно відсутньою?

- А) Припинення її цивільної правоздатності
- Б) Призначення пенсії у зв'язку із втратою годувальника
- В) Встановлення опіки над її майном
- Г) Визнання недійсними всіх укладених нею правочинів

14. Який з наведених юридичних фактів є способом припинення юридичної особи?

- А) Позбавлення ліцензії на здійснення певного виду діяльності
- Б) Ліквідація
- В) Накладення міжнародних санкцій
- Г) Смерть власника/засновника

15. Який вид цивільних правовідносин виникає між кредитором і боржником?

- А) Речові
- Б) Зобов'язальні
- В) Майнові
- Г) Корпоративні

16. З якого моменту фізична особа набуває повного обсягу цивільної правоздатності?

- А) Досягнення повноліття
- Б) Державної реєстрації фізичної особи-підприємця
- В) Народження фізичної особи
- Г) Набуття повного обсягу дієздатності, тобто досягнення 18-літнього віку або раніше у випадках, визначених законом

17. Який спосіб набуття права власності пов'язаний із переходом права від попереднього власника?

- А) Первісний
- Б) Похідний
- В) Залежний
- Г) Вторинний

18. Хто належить до складу «учасників справи» у позовному провадженні згідно з Цивільним процесуальним кодексом України?

- А) Сторони та треті особи
- Б) Суддя, секретар судового засідання та сторони
- В) Сторони, свідки, експерти та спеціалісти
- Г) Позивач, відповідач, прокурор та поняті

19. Який суд у системі судоустрою України переглядає у касаційному порядку судові рішення?

- А) Апеляційний суд
- Б) Верховний Суд
- В) Касаційний Суд України
- Г) Верховний Суд України

20. Який вид провадження у цивільному судочинстві призначений для розгляду справ, у яких відсутній спір про право, а метою є підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів?

- А) Позовне
- Б) Наказне
- В) Окреме
- Г) Спрошене

21. З якого моменту набирає чинності колективний договір?

- А) 3 дня його повідомної реєстрації місцевими органами влади
- Б) 3 дня його схвалення загальними зборами трудового колективу
- В) 3 дня його підписання представниками сторін або з дня, зазначеного в ньому
- Г) Через 10 днів після його підписання

22. Який максимальний строк випробування при прийнятті на роботу може бути встановлений для робітників?

- А) 1 місяць
- Б) 2 місяці
- В) 3 місяці
- Г) 6 місяців

23. Яка скорочена тривалість робочого часу встановлена законом для неповнолітніх працівників віком від 16 до 18 років?

- А) 24 години на тиждень
- Б) 36 годин на тиждень
- В) 40 годин на тиждень
- Г) 18 годин на тиждень

24. Протягом якого часу відсутність на роботі без поважних причин вважається прогулом, що дає роботодавцю право звільнити працівника?

- А) Відсутність протягом 1 години
- Б) Відсутність більш ніж 3 години протягом робочого дня (безперервно або сумарно)
- В) Відсутність протягом 2 робочих днів
- Г) Систематичні запізнення більше ніж на 30 хвилин

25. Яку назву має право обмеженого платного або безоплатного користування чужою земельною ділянкою (наприклад, право проходу, проїзду, прокладання комунікацій)?

- А) Земельний емфітевзис
- Б) Земельний сервітут
- В) Земельний суперфіцій
- Г) Оренда землі

26. Яку категорію справ розглядають господарські суди?

- А) Про розірвання трудового договору між боржником і кредитором
- Б) Про майнові вимоги до боржника, щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство
- В) Про адміністративні правопорушення, вчинені керівником суб'єкта господарювання
- Г) Про визнання рішення міжнародного комерційного арбітражу

27. Який шлюбний вік для чоловіків та жінок встановлений сімейним законодавством?

- А) 16 років для жінок та 18 років для чоловіків
- Б) 17 років для жінок та 17 років для чоловіків
- В) 18 років для жінок та 18 років для чоловіків
- Г) 17 років для жінок та 18 років для чоловіків

28. Відповідно до Сімейного кодексу України релігійний обряд шлюбу може бути підставою для виникнення у жінки та чоловіка прав та обов'язків подружжя, якщо він _____

- А) Відбувся за згодою обох сторін та в присутності свідків
- Б) Відбувся після державної реєстрації шлюбу в органах державної реєстрації актів цивільного стану
- В) Відбувся до створення або відновлення органів державної реєстрації актів цивільного стану
- Г) Був засвідчений органом місцевого самоврядування

29. Що з наведеного НЕ є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, навіть якщо це майно було придбане за час шлюбу?

- А) Музичний інструмент для професійної діяльності одного з подружжя
- Б) Автомобіль, придбаний за спільні кошти
- В) Пенсія, одержана одним з подружжя
- Г) Букет підсніжників, які занесені до Червоної книги України

30. У якому випадку відповідно до Сімейного кодексу України припиняється режим окремого проживання подружжя?

- А) Автоматично після спливу одного року з дня його встановлення
- Б) Лише у разі розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану
- В) У разі поновлення сімейних відносин або за рішенням суду на підставі заяви одного з подружжя
- Г) Після народження у подружжя дитини

II. Проаналізуйте міні-кейс. Оберіть одну правильну відповідь. За кожну правильну відповідь 2 бали. Загалом 10 балів за завдання

1. ТОВ «Агротех-Плюс» протягом 7 років постачає ТОВ «ГрінТрейд» сільськогосподарську техніку. Договори поставки щороку укладалися письмово й містили лише загальні умови (предмет, ціна, строки поставки). Інші істотні умови жодного разу письмово не фіксувалися, але стала практика є такою: оплата протягом 30 днів після фактичної поставки, приймання товару відбувалося без складання окремого акту, претензії щодо якості заявлялися протягом 60 днів з моменту поставки. Яке джерело (форма) права використовується сторонами для врегулювання оплати поставленого товару?

- А) Звичай ділового обороту
- Б) Традиція ділового обороту
- В) Звичайна ділова практика
- Г) Традиція ділової співпраці

2. 16-річний Максим написав у своєму блозі критичну статтю про стан спортивного майданчика в школі, вказавши на бездіяльність адміністрації. Директор зажадав видалити пост, погрожуючи виключенням за "наплювання репутації закладу". Яке право Максима було порушено?

- А) Право на освіту
- Б) Право на свободу думки і слова
- В) Право на повагу до приватної та сімейної таємниці
- Г) Право на участь в управлінні державними справами
- Д) Право на захист від психологічного насильства

3. Для того щоб підібратися до ворожого блокпоста, група солдатів переодяглася в цивільний одяг і сховала зброю в продуктових кошиках. Наблизившись на коротку відстань, вони відкрили вогонь. Як кваліфікується такий метод ведення бойових дій у міжнародному праві?

- А) Воєнна хитрість, яка є законним методом ведення війни
- Б) Віроломство, що є грубим порушенням законів та звичаїв війни
- В) Необхідна самооборона під час виконання бойового завдання
- Г) Допустимий тактичний маневр у разі кількісної переваги ворога

4. Начальник зміни своїм розпорядженням заборонив працівнику покидати своє робоче місце після закінчення встановленого робочого дня у зв'язку з виробничою необхідністю. Яке правове твердження є правильним?

- А) Робота, що виконується понад визначену тривалість робочого часу, є надурочною, і, як правило, не допускається
- Б) Робота після закінчення робочого дня в цій ситуації кваліфікується як ненормований робочий час і застосовується за рішенням роботодавця для забезпечення виробничих потреб
- В) Робота понад нормальну тривалість робочого часу допускається за згодою працівника, а підстави та тривалість такої роботи визначаються домовленістю сторін трудового договору
- Г) Оплата роботи понад нормальну тривалість робочого часу здійснюється як звичайний робочий час, якщо інше не встановлено трудовим договором або локальними актами роботодавця

5. 17-річного Максима було затримано за підозрою у вчиненні грабежу. Під час першого допиту слідчий роз'яснив Максиму його права. Максим заявив, що він «не винний, йому нема чого приховувати, і він готовий давати свідчення прямо зараз без адвоката, щоб швидше піти додому». Слідчий, зафіксувавши відмову підлітка від захисника у протоколі, провів допит. Чи було порушено норми Кримінального процесуального кодексу України у цій ситуації?

- А) Ні, оскільки Максим добровільно відмовився від адвоката і це зафіксовано в протоколі
- Б) Так, оскільки участь захисника є обов'язковою у кримінальному провадженні щодо осіб, які підозрюються у вчиненні злочину у віці до 18 років
- В) Ні, участь адвоката є обов'язковою лише для тих осіб, які мають психічні вади
- Г) Так, але лише у випадку, якщо батьки Максима письмово вимагали присутності адвоката

III. Знайдіть відповідність у таблиці. За кожну правильно визначену пару 1 бал. Загалом 4 бали за кожну відповідність, 20 балів за завдання.

1. Усунення або пом'якшення кримінально-правових наслідків

1. Амністія	А) Суд не застосував визначене покарання, встановивши іспитовий строк на один рік.
2. Помилування	Б) Парламент прийняв закон про звільнення від кримінальної відповідальності певної категорії засуджених жінок, які мають малолітніх дітей.
3. Звільнення від відбування покарання з випробуванням	В) Президент задовольнив прохання засудженого про пом'якшення йому вироку та замінив довічне позбавлення волі на 25 років
4. Погашення судимості	Г) Особа після відбуття покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі зразковою поведінкою і сумлінним ставленням до праці довела своє виправлення
	Д) Протягом року після сплати штрафу за кримінальний проступок особа не вчинила нового кримінального правопорушення

2. Цивільна дієздатність фізичних осіб

1. Часткова цивільна дієздатність	А) Фізична особа віком від 14 до 18 років (має право самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією, бути учасником і засновником юридичних осіб).
2. Неповна цивільна дієздатність	Б) Фізична особа, яка внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.
3. Обмеження цивільної дієздатності	В) Фізична особа, яка зловживає спиртними напоями, наркотичними засобами, азартними іграми, чим ставить себе чи свою сім'ю у скрутне матеріальне становище.
4. Визнання фізичної особи недієздатною	Г) Фізична особа, яка не досягла 14 років (має право самостійно вчиняти лише дрібні побутові правочини).
	Д) Фізична особа, яка має фізичні вади, що ускладнюють самостійний захист прав, але є психічно здоровою (потребує встановлення над нею помічника).

3. Учасники цивільного процесу

1. Експерт	А) Особа, яка володіє спеціальними знаннями, необхідними для з'ясування відповідних обставин справи
2. Експерт з питань права	Б) Особа, яка має науковий ступінь доктора філософії та є визнаним фахівцем з права
3. Спеціаліст	В) Особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками, необхідними для застосування технічних засобів
4. Секретар судового засідання	Г) Особа, яка забезпечує контроль за повним фіксуванням судового засідання технічними засобами і проведенням судового засідання в режимі відеоконференції
	Д) Особа, яка під час судового засідання приймає від присутніх у залі учасників судового процесу документи

4. Інстанційна юрисдикція адміністративних судів

1. Місцевий загальний суд як адміністративний суд	А) Справа про визнання протиправним податкового повідомлення-рішення
2. Окружний адміністративний суд	Б) Справа за позовом про дострокове припинення повноважень народного депутата України
3. Апеляційний адміністративний суд	В) Справа про застосування санкції, передбаченої Законом України «Про санкції»
4. Верховний Суд	Г) Справа про примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності земельної ділянки
	Д) Справа щодо уточнення списку виборців

5. Вікові цензи для засновників і членів громадських організацій

1. Мінімальний віковий ценз для засновника дитячої громадської організації	А) 6 років
2. Максимальний віковий ценз для учасника дитячої громадської організації	Б) 10 років
3. Мінімальний віковий ценз для учасника дитячої громадської організації	В) 14 років
4. Максимальний віковий ценз для учасника молодіжної громадської організації	Г) 17 років
	Д) 34 роки

IV. Проаналізуйте ситуацію. Дайте розгорнуту відповідь на поставлені питання. За кожну правильну відповідь 2 бали. Загалом 10 балів за кожну ситуацію, 20 балів за завдання

Ситуація 1. Олександр та Марія перебували у зареєстрованому шлюбі з 2014 р. Після реєстрації шлюбу подружжя проживало в однокімнатній квартирі, яку Марія отримала у спадок від бабусі у 2012 році. 2017 р. подружжя придбало двокімнатну квартиру. 2018 р. подружжя фактично припинило спільне проживання, однак шлюб не було офіційно розірвано. 2019 р. Марія купила антикварну картину за кошти, отримані нею як компенсація моральної шкоди, завданої внаслідок ДТП. 2020 р. Олександр без згоди Марії намагався укласти договір дарування квартири, придбаної у 2017 р. за спільні кошти подружжя, на користь свого брата Сергія. Однак нотаріус відмовив йому у посвідченні цього правочину. 2024 р. Марія ініціювала укладення договору про поділ спільного майна подружжя.

1. Які галузі права регулюють відносини, що виникли у цій ситуації? Назвіть нормативно-правові акти, які мають бути застосовані.
2. Визначте порядок поділу власності подружжя у цій ситуації.
3. Чи зміниться порядок поділу майна, якщо б квартира була отримана Марією у спадок у 2015 році?
4. Чи є необхідною згода Марії на укладення Олександром договору дарування двокімнатної квартири та чи є правомірною відмова нотаріуса у посвідченні цього правочину?
5. Які вимоги до форми договору про поділ житлового будинку, квартири чи іншого нерухомого майна подружжя встановлені сімейним законодавством України?

Ситуація 2. Населення міста становить 120 тисяч осіб, з яких 90 тисяч громадян України, а виборців (громадян, які мають право голосу) – 80 тисяч. На виборах міського голови було зафіксовано низьку явку виборців – до виборчих дільниць з'явилося лише 10 тисяч осіб. За результатами голосування найбільшу кількість голосів отримали кандидат А., за якого проголосувало три тисячі виборців, та кандидат Б., за якого проголосувало дві тисячі виборців. Інші кандидати отримали менш ніж одну тисячу голосів виборців.

1. Яка галузь права регулює відносини, що виникли у цій ситуації? Назвіть нормативно-правові акти, які мають бути застосовані.
2. За якою виборчою системою (вид і підвид виборчої системи) повинні відбутися вказані вибори?
3. Які вікові вимоги для пасивного та активного виборчого права на вказаному виді виборів?
4. Чи враховується явка виборців у визначенні результатів голосування?
5. Яке рішення за результатами такого голосування має ухвалити виборча комісія?

V. Задача. Загалом 10 балів за завдання

Здійсніть правовий аналіз викладених фактів

10 січня 2016 року 15-річний учень 10-го класу Артем без згоди батьків обміняв свій професійний фотоапарат (вартістю 25 000 грн, подарунок бабусі) на ігровий ноутбук, що належав його повнолітньому сусідові Ігорю. Батьки Артема дізналися про цей обмін 15 січня 2016 року. Вони вимагали від Ігоря повернути фотоапарат, але той відмовився. До суду батьки не зверталися, сподіваючись, що Ігор одумається.

1 лютого 2019 року Артем (якому в січні виповнилося 18 років) самостійно подав позов до суду з вимогою визнати договір міни недійсним і повернути фотоапарат. У судовому засіданні Ігор заявив клопотання про відмову в позові у зв'язку зі спливом позовної давності. Артем заперечив: "Я подав позов відразу після повноліття. Поки я був неповнолітнім, строк давності не міг йти, адже я не міг самостійно звернутися до суду".